

Türk Dil Kurumu Yayınları

TÜRK DÜNYASI

Dil ve Edebiyat Dergisi

Sayı: 51 / Bahar 2021

Ankara, 2021

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi

Doksanlı yıllarda Türk dünyasıyla ilişkilerin artmasıyla birlikte, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında Türk dünyasının dili, sanatı ve tarihine yönelik ortak çalışmalar da artmıştır. Bu dönemde Türk Dil Kurumu da Türk dünyasına yönelik çalışmalarını sözlük, gramer ve metin yayınları üzerinde yoğunlaştırmış, konuyla ilgili çok sayıda eser yayımlamıştır. Türk dünyasıyla ilgili benzer çalışmaların süreli bir yayın kapsamında değerlendirilmesi amacıyla 1996 yılının Nisan ayında Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi yayın hayatına girmiştir.

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi çok geniş bir coğrafyaya yayılan Türklerin dil, tarih ve kültürel iş birliğine yönelik edebî ve ilmî bütün çalışmaları okuyucusuna duyurmayı ilke edinmiştir. Buna bağlı olarak dergide Türk yazı dilleri, lehçeleri ve edebiyatlarının tarihî ve günümüzdeki özelliklerini, eserlerini, yazarlarını, sorunlarını ele alan ilmî yazılarla dil ve edebiyat araştırmalarına yer verilmektedir.

Milletlerarası hakemli bir dergi olan Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi Bahar (Mart) ve Güz (Ekim) sayıları olmak üzere yılda iki sayı yayımlanmaktadır. Genel ağ (internet) üzerinden bütün Türk dünyasından kolayca erişilebilir hâle getirilen dergiye özellikle son dönemlerde bu alandan önemli katkılar sağlanmaktadır.

Dergideki yazılara Türk Dil Kurumu genel ağ sayfasından ve TÜBİTAK/ Dergipark üzerinden erişilebilmektedir.

Dergide yayımlanan yazılar için yazarlarına Telif Yönetmeliği'ne göre ödeme yapılmaktadır.

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi'nin tarandığı dizinler: ULAKBİM TR Dizin, MLA, ICI Journals Master List - Index Copernicus, ERIH PLUS, MIAR, OAJI, BRILL ONLINE, SOBIAD, SIS, ESJI, ADVANCED SCIENCE INDEX, ResearchBib, EuroPub, DRJI, Root Indexing.

Elektronische Zeitschriftenbibliothek

*Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi'nde
yayımlanan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir.*

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi

Turkish World Journal of Language and Literature

ISSN: 1301-0077 e-ISSN: 2651-5091

Sayı/Issue: 51 (Bahar/Spring 2021)

Sahibi

Owner
Türk Dil Kurumu adına
(On behalf of Turkish Language Institution)
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN

Yayın Yönetmeni

Editor in Chief
Prof. Dr. Erdoğan UYGUR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Managing Editor
Uzman Elif KARAKUŞ

Yayın Sorumlusu

Publishing Executive
Uzman Yardımcısı Erol DENİZ

İngilizce Danışmanı

English Language Consultant
Uzman Gülzemin ÖZRENK AYDIN
Uzman Ekrem BEYAZ

Tasarım

Designed by
Fayik YANGIR

Yönetim Merkezi Managing Office

Türk Dil Kurumu Başkanlığı
Atatürk Bulvarı 217, 06680 Kavaklıdere, Ankara
Telefon/Phone: +90 (0312) 457 52 00
Belgegeçer/Fax: +90 (0312) 428 52 88
Genel ağ sayfası/Web page: <http://tdk.gov.tr>
E-posta/E-mail: turkdunyasi@tdk.gov.tr

Türk Dil Kurumu Yayınları

Turkish Language Institution Publications
Bahar 2021/51: 1325

Baskı Print Run

Bu yayının e-dergi işlemleri Mart 2021 tarihinde tamamlanmıştır.

Yayın Türü Publication Type
6 aylık süreli / Biannually

Yazı Kurulu

Editorial Board
Prof. Dr. Erdoğan UYGUR (Başkan)
Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. A. Azmi BİLGİN
Haliç Üniversitesi
Prof. Dr. İsmet ÇETİN
Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Feyzi ERSOY
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ
Ege Üniversitesi

Yayın Danışma Kurulu

Board of Editorial Advisor
Prof. Dr. Fatma AÇIK (Gazi Ü)
Prof. Dr. Metin ARIKAN (Dokuz Eylül Ü)
Prof. Dr. Nergis BİRAY (Pamukkale Ü)
Prof. Dr. A. Mevhibe COŞAR (Karadeniz Teknik Ü)
Prof. Dr. Abdulkadir EMEKSİZ (İstanbul Ü)
Prof. Dr. Ali EROL (Ege Ü)
Prof. Dr. Nazım İBRAHİM (Aziz Kril Metodi Ü- Kuzey Makedonya)
Prof. Dr. M. Fatih KİRİŞÇİOĞLU (AHBV Ü)
Prof. Dr. Tahire MEMMED (Azerbaycan Milli İlimler Akademisi- Azerbaycan)
Prof. Dr. Elisabetta RAGAGNIN (Ca' Foscari University of Venice)
Prof. Dr. Mesut ŞEN (Marmara Ü)
Doç. Dr. Uganbayar MYAGMARSUREN (The National University of Mongolia- Moğolistan)
Doç. Dr. Çaşteğin TURGUNBAYER (Dicle Ü)
Dr. Öğr. Üyesi Kamila Barbara STANEK (University of Warsaw -Polonya)
Dr. Erlan ALAŞBAYEV (Ahmet Yesevi Ü- Kazakistan)
Dr. Éva KINCSES-NAGY (University of Szeged- Macaristan)

Yurt Dışı Temsilcilikler

Representatives Abroad
Prof. Dr. İsa HABİBBEYLİ (Azerbaycan)
Prof. Dr. Gülbanu KOSIMOVA (Kazakistan)
Prof. Dr. Darhan KIDIRALİ (Kazakistan)
Prof. Dr. Layli ÜKÜBAYEVA (Kırgızistan)
Prof. Dr. Kadirali KONKOBAYEV (Kırgızistan)
Prof. Dr. Oktay AHMED (Kuzey Makedonya)
Prof. Dr. Cabbar İŞANKUL (Özbekistan)
Prof. Dr. Nikolay İvanoviç YEGEROV (Rusya Federasyonu- Çuvaş Cumhuriyeti)
Prof. Dr. Firdevs HİSAMETTİNOVA (Rusya Federasyonu- Başkurdistan Cumhuriyeti)
Prof. Dr. Elfiye YUSUPOVA (Rusya Federasyonu- Kazan Cumhuriyeti)
Doç. Dr. Ergin JABLE (Kosova)

Bu Sayının Hakemleri

Referees of This Issue

- Prof. Dr. Murat CERİTOĞLU (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali EROL (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Akartürk KARAHAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Caner KERİMOĞLU (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Tahire MEMMED (Azerbaycan Millî İlimler Akademisi)
Prof. Dr. Şüreddin MEMMEDLİ (Ardahan Üniversitesi)
Prof. Dr. Vusala MUSALI (Kastamonu Üniversitesi)
Prof. Dr. Melahat PARS (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Muammer Mete TAŞLIOVA (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet TEMİZKAN (Ege Üniversitesi)
Doç. Dr. Könül ALİYEVA (Başkent Üniversitesi)
Doç. Dr. Özgür AY (Uşak Üniversitesi)
Doç. Dr. Afina BARMANBAY (Kafkas Üniversitesi)
Doç. Dr. Önder BİLGİN (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Cihan ÇAKMAK (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)
Doç. Dr. Aysun DEMİREZ GÜNERİ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Mitat DURMUŞ (Kafkas Üniversitesi)
Doç. Dr. Elçin İBRAHİMOV (Azerbaycan Millî İlimler Akademisi)
Doç. Dr. Ertuğrul KARAKUŞ (Kırklareli Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet KARAMAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Kenan KOÇ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Doç. Dr. Soner SAĞLAM (Pamukkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Erol SAKALLI (Uşak Üniversitesi)
Dr. Ayşe ATAY (Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ERİNCİK (Ankara Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ziyafet GASIMOVA (Bakü Slavyan Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Zeki GÜREL (Gazi Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kahraman MUTLU (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nigar NAGİYEVA (Uluslararası Final Üniversitesi-Girne)
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Ertan TAĞMAN (Burdur Mehmet Akif Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep YILDIRIM (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Zemine ZİYAYEVA (Hazar Üniversitesi-Bakü)

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH PAPERS

- 09**   **Editörler Kurulu**
Takdim Yazısı
- 11-34**   **Reyila KAŞGARLI**
Bir Dil Üç Alfabe: 20. Yüzyılın Başından Günümüze Uyghur Türklerinin Kullandığı Alfabeler
A Language and Three Alphabets: The Alphabets Used by Uyghur Turks from 20th Century to the Present
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.155
- 35-60**   **Ziyafet GASIMOVA**
Azerbaycan Alfabesinin Tarihi Gelişim Süreci: Arap Alfabesinden Latin Alfabesine Geçiş Sürecinde Azerbaycan Basını (Yeni Yol, Yeni Fikir, Işık Yol Gazeteleri)
The Historical Development Process of the Azerbaijani Alphabet: The Transition Process from the Arabic Alphabet to the Latin Alphabet in Azerbaijani Press (the Newspapers as *Yeni Yol, Yeni Fikir, Işık Yol*)
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.156
- 61-80**   **Elza ALIŞOVA DEMİRDAĞ**
Azerbaycan Türkçesinde Kiplik İşaretleyicisi Olarak Modal Sözlerin Spesifik Özellikleri ve Söz Diziminde İşlevleri
Specific Features of Modal Words and Their Functions in the Word System as Modality Markers in Azerbaijani Turkish
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.157
- 81-102**   **Nesibe AKINTUĞ - Seda Gülsüm GÖKMEN**
Durational Aspect and -Iyor ‘-Ing’ Morpheme Usage in Turkish Cypriot Children’s Language
Kıbrıslı Türk Çocukların Dilinde Sürerlik Görünüşü ve -Iyor Biçim Birimi Kullanımları
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.158
- 103-116** **Yerzhan ARYN- Zhanaliek BALTABAYEVA-Fikret TÜRKMEN**
Kazakistan’da Geleneksel Çatışma (Kavga) Konuları ve Bunların Çözüm Yolları
Traditional Conflict (Quarrel) Issues and Their Solutions in Kazakhstan
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.159

- 117-134 Zhazıra OTYZBAY**
Kazak Kültüründe Selamlaşma
Greeting in Kazakh Culture
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.160
- 135-156 Didar ANNABERDİYEV**
Türkmen Halk Biliminde Efsane Terimlerine Genel Bir Bakış
An Overview of Legend Terms in Turkmen Folklore
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.161
- 157-174 Tahir NƏSİB**
Xalq Epik Yaradıcılığında Təkrarlar
Halk Epik (Destansı) Yaradıcılığında Tekrarlar
Repetitions in Folk Epic Creativity
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.162
- 175-194 Ayvaz MORKOÇ**
Çok Yönlü Kimliğiyle Süleyman Sani Ahundov
Suleyman Sani Ahundov with His Versatile Identity
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.163
- 195-242 Gülseren ÖZDEMİR RİGANELİS**
Ölüm Hükmü Romanında Kronotop Kavramı Bağlamında Karşılaşma Mekânları
Places of Encountering in the Context of Chronotope Concept in the Novel
Ölüm Hükmü
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.164
- 243-260 Lale QASIMLI**
Anar'ın "Otel Otağı" Adlı Uzun Hikâyesinin Metinler Arasılık Bağlamında İncelenmesi
Reviewing the Long Story "Otel Otağı" by Anar in the Context of Intertextuality
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.165
- 261-282 Ayşe ATAY**
Hikâyelerindeki Mizah Unsurları İzleğinde Anar ve "Molla Nasreddin" Geleneği
Anar and the Tradition of "Molla Nasreddin" When the Humorous Elements in His Stories Are Pursued
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.166
- 283-300 Vüsale TAĞIZADE**
Azerbaycan Halkının Sosyokültürel Düşüncesinde Milli İdeal Mefkûresinin Şekillenmesi ve "Molla Nasreddin" ciler (C. Memmedkuluzade ve Ö. F.

Nimanzade'nin Sanatları Temelinde)

Formation of the National Ideals in the Social and Cultural Thought of the Azerbaijani People and the “Mollanasreddinists” (Based on the Journalistic Prose Works by J. Mammadguluzade and O. F. Nemanzade)
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.167

301-328 Sevinç AKSAY ALBUZ

Cafer Cabbarlı'nın Edebî Faaliyetleri ve Aydın Dramı Üzerine Bir Araştırma

Literary Activities of Jafar Jabbarlı and Review of the Drama “*Aydın*”
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.168

329-348 Gözde ÖZLEM

Yugoslavya'da Türk Çocuk Edebiyatı'nda “Partizan” Simgesi

Symbol of “Partisan” in Turkish Children’s Literature in Yugoslavia
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.169

349-366 Hasan GÜRGÜN

“Mimêsis” Kavramı, Üç Yansıtma Kuramı ve Bu Kavramın Temel Sanat Akımları Üzerine Etkisi

The Concept of *Mimêsis*, Three Reflection Theories and Its Effect on Basic Art Movements
DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.170

MONOGRAFİ / MONOGRAPHY

367-382 Mikail CENGİZ

Natalya Nikolayevna Şirobokova'nın (1946-2020) Hayatı, Türkoloji Çalışmaları ve Sibirya Türk Dil Değişkeleri Üzerine Bir Söyleşi

DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.171

DEĞERLENDİRMELER / PUBLICATION REVIEWS

383-392 İbrahim DİLEK

Devrimci Dönüşümler ve Stalinizm Politik Sitemlerinin Kuruluş Yıllarında Rusya Ulusal Bölgesi. 1917-1939. (Oyrotya Örneği Üzerine-Gorno Altay)

DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.172

393-396 Marlen ADILOV

Abay Kunanbayulu - Kitâb-ı ‘Akliyye

DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2021.173

Değerli Okurlar,

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, 2021 yılı itibarıyla 25 yılını tamamladı. 1996 yılında yayın hayatına başlayan derginin ilk sayısında Emine Gürsoy Naskali, Timur Kocaoğlu, Mustafa Öner, Fikret Türkmen, İbrahim Dilek, Nevzat Gözaydın, Çoban Hıdır Uluhan, Yusuf Gedikli gibi bilim insanları kalemleriyle çoban ateşini tutuşturdular ve Türklük âlemine Türk Dil Kurumu bünyesinden bir pencere açtılar. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla geniş Türk coğrafyasının hudutları dâhilinde Türklük araştırmaları yoğunluk kazandı. Dil, kültür, edebiyat ve tarih araştırmaları çerçevesinde pek çok araştırma yazısı ve makale yayımlandı.

Şükrü Halûk Akalın, Yavuz Akpınar, Cengiz Alyılmaz, Nadir Devlet, Ahmet Bican Ercilasun, Hasan Eren, Nevzat Gözaydın, Tuncer Gülensoy, Gürer Gülsevin, Emine Gürsoy Naskali, Hülya Kasapoğlu Çengel, Timur Kocaoğlu, Zeynep Korkmaz, İristay Kuçkartay, Kâmil Veli Nerimanoğlu, Mustafa Öner, Saim Sakaoğlu, Nail Tan, Fikret Türkmen, Çoban Hıdır Uluhan, Dursun Yıldırım, Hamza Zülfikar gibi Türkoloji dünyasının uç beyleri Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi'ne kimi zaman yazar, kimi zaman editör veya hakem olarak çok değerli katkılar sağladılar. Bu uç beyleri dışında, yurt içinden ve yurt dışından, günümüzde her biri Türklük araştırmalarının uzmanı olan çok sayıda akademisyenin katkısı ile dergimiz yayın hayatını başarıyla sürdürmekte ve çoban ateşi giderek büyümektedir. Bugün dergimiz, başta MLA, ULAKBİM TR Dizin, Index Copernicus Master List, Erih Plus olmak üzere çeşitli dizinler tarafından taranmakta ve etki değeri giderek artmaktadır.

Nice 25 yılları geride bırakmak dileğiyle Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi'ne 25 yılı hediye eden, onu 25 yaşına erıştiren bilim insanlarına, derginin yayına hazırlanmasında büyük emekleri olan Türk Dil Kurumu çalışanlarına gönülden teşekkür ediyoruz, irtihal eden değerli bilim insanlarına rahmet diliyoruz.

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi'nin bu sayısında 16 araştırma yazısı ve makale bulunmaktadır. Ayrıca 2 kitap tanıtımına ve 1 monografiye yazısına yer verilmiştir.

Yararlı olması dileğiyle.

Editörler Kurulu

